ЖШС «Радость-2020» балабақшасы

Балабақшада қолданылатын педагогикалық әдістер

Балабақшада қолданылатын педагогикалық әдістер

Балабақша — балалардың алғашқы тәрбие және білім алу орны. Бұл білім беру мекемесі балалардың әлеуметтік, рухани және физикалық дамуына үлкен әсер етеді. Балабақшада балалардың психологиялық және физиологиялық ерекшеліктеріне сәйкес тәрбие мен оқыту процесі жүргізіледі. Мұнда әртүрлі педагогикалық әдістер мен құралдар қолданылып, балалардың шығармашылық және танымдық қабілеттері дамытылады. Балабақша, негізінен, баланың тұлғалық дамуына ықпал ету арқылы оның бойында жақсы қасиеттер мен дағдыларды қалыптастырады.

Балабақшадағы тәрбие мен білім берудің мақсаты

Балабақшаның негізгі мақсаты – баланы жеке тұлға ретінде қалыптастыру, оның әлеуметтік дағдыларын дамыту, логикалық ойлау мен шығармашылық қабілеттерін ашу, эмоциона…

. Әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру: Балабақша – балалардың әлеуметтік ортаға алғаш қадам басатын жері. Мұнда олар бір-бірімен қарым-қатынас жасауға, ортақ мақсатқа жету үшін бірлесіп жұмыс істеуге, топтық жұмысты орындауға үйренеді.

Блабақшада қолданылатын педагогикалық әдістер

1. Ойын әдісі: Балалардың негізгі әрекеті — ойын. Ойын арқылы бала өзіндік тұлға ретінде дамып, өз қоршаған ортасын танып біледі. Сонымен қатар, ойын барысында бала бойындағы көптеген қасиеттер мен қабілеттерді дамытады, әрі ойын баланың көңіл-күйін көтеріп, оның психологиялық ахуалын жақсартады.

2. Жеке және топтық жұмыстар: Балабақшада балалардың жеке қабілеттерін дамытуға, топтық жұмыстарда ынтымақтастыққа үйретуге үлкен көңіл бөлінеді. Балалар бір-бірімен пікір алмасып, командалы…

4. Табиғатпен танысу: Балабақшада балалардың табиғатқа деген қызығушылықтарын арттыру үшін түрлі экскурсиялар, табиғат аясында өткізілетін сабақтар ұйымдастырылады. Бұл балалардың экологиялық тәрбие алуына, табиғатпен етене байланыста болуына ықпал етеді.

Балабақшада тәрбие мен білім беру процесінде кездесетін қиындықтар

1. Балалардың жеке ерекшеліктерін ескеру: Әр бала өзінше ерекше, сондықтан бірдей тәсілмен бәріне бірдей әсер ету қиын. Әр баланың даму деңгейін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, жеке жұмыс жүргізу маңызды.

2. Педагогикалық кадрлардың жетіспеушілігі: Балабақшаның жұмысында педагогтардың кәсіби біліктілігі мен педагогикалық шеберлігі үлкен рөл атқарады. Алайда кейбір балабақшаларда жоғары білікті мамандардың жетіспеушілігі байқалады.

3. Құрал-жабдықтардың тапшылығы: Балабақшадағы оқу және ойын жабдықтарының жеткіліксіздігі де балалардың шығармашылық дамуына кедергі келтіруі мүмкін. Бұл мәселе әсіресе ауылдық жерлерде айқын көрінеді.

Балабақшада қолданылатын педагогикалық әдістемелер

Балабақшадағы педагогикалық әдістемелер – мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық, шығармашылық, тілдік, әлеуметтік және эмоционалдық дамуын қамтамасыз ететін оқыту мен тәрбиелеу тәсілдерінің жиынтығы. Бұл әдістемелер баланың жас ерекшелігіне сәйкес ұйымдастырылып, оның қызығушылығын арттыруға және жан-жақты дамуына бағытталады.

Негізгі педагогикалық әдістемелер:

1. Ойын технологиясы – мектепке дейінгі тәрбиенің негізгі әдісі. Балалар ойын арқылы қоршаған ортаны танып, қарым-қатынас жасау, ойлау және қиялдау қабілеттерін дамытады.

2. Жобалық әдіс – белгілі бір тақырып бойынша зерттеу, бақылау және шығармашылық жұмыстарды орындауға мүмкіндік береді. Бұл әдіс баланың дербестігін және жауапкершілігін қалыптастырады.

1. **Жоба технологиясы дегеніміз не?**

Жоба технологиясы – бұл балаларға белгілі бір тақырып немесе мәселе бойынша дербес зерттеу жүргізу, оған шығармашылық тәсілдермен қатысу арқылы білім алу процесі. Бұл әдіс балаларды белсенді әрекетке, ізденуге, сұрақ қоюға және қорытынды жасауға баулиды. Жоба жұмысында балалар белгілі бір мақсатқа жету үшін әртүрлі іс-әрекеттерді жүзеге асырады, бұл олардың өздігінен ойлау қабілеттерін, шығармашылықтарын дамытады.

Жоба технологиясының басты ерекшелігі – бұл баланың оқыту процесіне белсенді қатысуы. Балалар тек тыңдаушы емес, сонымен қатар белсенді зерттеушілер мен шығармашыл тұлғалар ретінде танылады.

2. **Жоба технологиясының принциптері**

Жоба технологиясын қолдану барысында бірнеше негізгі принциптерді ұстану маңызды:

- **Белсенділік принципі**: Балалар өздерінің зерттеу тақырыбы бойынша белсенді жұмыс істейді, яғни олар оқыту процесіне тікелей қатысады.
- **Шығармашылық принципі**: Балалар өздерінің зерттеу жұмыстарын шығармашылық тұрғыдан ұсынады. Олар әртүрлі құралдар мен әдістерді қолдана отырып, жобаларын жүзеге асырады.
- **Дербестік принципі**: Балалар өздері таңдап, қызыққан тақырыпқа сәйкес жұмыс жасайды, бұл олардың дербес шешімдер қабылдау қабілеттерін дамытады.

- **Интердисциплинарлық принципі**: Жоба жұмыстары бірнеше пәндер мен дағдыларды қамтиды. Мысалы, математика, тіл дамыту, экология, өнер және басқа да салаларды біріктіре отырып жүргізіледі.
- **Қарым-қатынас принципі**: Балалар жобаны топ болып жүргізген кезде бір-бірімен қарым-қатынас орнату, пікір алмасу, топтық жұмыс жүргізу дағдыларын қалыптастырады.

3. **Балабақшада жоба технологиясын қолданудың әдістері**

Балабақшада жоба технологиясын қолданудың бірнеше тиімді әдістері бар. Олардың әрқайсысы балалардың жас ерекшеліктеріне, қызығушылықтарына және даму деңгейіне байланысты түрлі әдістермен жүзеге асырылады.

3.1. Мәселе қою әдісі

Жоба жұмысының басталуы көбінесе нақты бір мәселені анықтаудан басталады. Балаларға қызықтыратын немесе оларды алаңдататын мәселе ұсынылады. Бұл мәселе балалардың зерттеу бағытын анықтап, оларды белсенді ойлауға және сұрақ қоюға итермелейді. Мысалы, «Айналамызда қандай өсімдіктер бар?» немесе «Күзде қандай өзгерістер болады?» сияқты сұрақтар арқылы жоба жұмысы басталады.

3.2. Зерттеу әдісі

Балаларға белгілі бір тақырып бойынша зерттеу жүргізу ұсынылады. Олар ақпарат жинау, тәжірибелер жасау, табиғатты зерттеу сияқты іс-әрекеттерді орындайды. Бұл әдіс балалардың зерттеу дағдыларын дамытуға және оларды жаңа білім алу жолдарына үйретуге мүмкіндік береді. Мысалы, табиғат бұрышын ұйымдастырып, балалар өсімдіктердің өсіп-жетілуін бақылап, тәжірибелер жасай алады.

3.3. Көрнекі материалдар мен құралдар қолдану

Жоба жұмысы барысында балалар әртүрлі көрнекі құралдар мен материалдарды пайдаланады. Олар суреттер, диаграммалар, макеттер және басқа да материалдарды қолдана отырып, өздерінің зерттеу нәтижелерін көрсетеді. Бұл балалардың визуалды ойлауын дамытады, сонымен қатар шығармашылық қабілеттерін арттырады.

3.4. Топтық жұмыс

Балалар топтарда жұмыс істей отырып, өздерінің жобаларына байланысты идеяларды бірлесе отырып талқылайды және жоспарлайды. Топтық жұмыс балалардың коммуникативті дағдыларын дамытады, олар бір-бірімен пікір алмасып, ортақ мақсатқа жетуге ұмтылады. Топтық жұмыс әр баланың өз пікірін білдіруіне, тыңдай білуіне және өзара көмек көрсетуіне мүмкіндік береді.

3.5. Қорытынды шығару әдісі

Жоба жұмысын аяқтау кезінде балалар зерттеу нәтижелерін қорытындылайды, өздерінің алған білімдері мен тәжірибелерін талдайды. Бұл кезеңде балалар өздерінің жұмыстарына баға береді, жетістіктерін атап өтеді және алынған білімдер бойынша жаңа сұрақтар қояды. Қорытынды шығару әдісі балалардың ойлау қабілеттерін дамытып, өз зерттеулерін аяқтап, жаңаша көзқараспен қарай алуына септігін тигізеді.

4. **Жоба технологиясының балабақшадағы маңызы**

Жоба технологиясын қолдану балабақшадағы оқу процесіне елеулі өзгерістер енгізеді. Бұл әдіс балалардың оқу мотивациясын арттырады, олардың білімге деген қызығушылығын оятады. Жоба жұмыстарының арқасында балалар практикалық дағдылар мен мәселелерді шешу қабілеттерін үйренеді. Сонымен қатар, жоба технологиясы балалардың танымдық процестерін дамытуға, шығармашылықтарын арттыруға және әлеуметтік дағдыларын қалыптастыруға көмектеседі.

4.1. Балалардың шығармашылығын дамыту

Жоба жұмыстары балаларға өз идеяларын жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Олар өз жобаларын ойлап тауып, оны жүзеге асыру барысында шығармашылық қабілеттерін дамытуға мүмкіндік алады. Жобалар арқылы балалар өздерінің жеке қызығушылықтары мен идеяларын дамытады.

4.2. Оқытудың белсенді формасы

Жоба технологиясы балабақшада оқыту әдісінің белсенді формасын білдіреді. Балалар оқу процесіне белсенді қатысады, олардың танымдық қабілеттері оянады және олар жаңа ақпаратты тек тыңдаушы ретінде емес, зерттеуші ретінде қабылдайды.

4.3. Әлеуметтік дағдыларды дамыту

Топтық жұмыстар балаларға коммуникация дағдыларын үйретеді. Жобада балалар бір-бірімен пікір алмасып, бірлесіп шешім қабылдайды, бұл олардың әлеуметтік дағдыларын жетілдіруге септігін тигізеді. Балалар өзара түсінісу, көмектесу, ортақ мақсатқа ұмтылу арқылы ұйымшылдық дағдыларын қалыптастырады.

3. Дамыта оқыту технологиясы – баланың ойлау, есте сақтау, зейін және сөйлеу қабілеттерін дамытуға бағытталған. Педагог баланың танымдық белсенділігін арттыратын тапсырмалар ұсынады.

Дамыта оқыту технологиялары – оқушының шығармашылық қабілетін, логикалық ойлауын және өз бетінше іздену дағдыларын қалыптастыратын әдіс. Сабақта бұл жүйені тиімді қолдану үшін **проблемалық оқыту**, **деңгейлеп-саралау**, **топтық жұмыс** және **эвристикалық әңгіме** сияқты тәсілдер қолданылады. Бұл әдістер баланың даму заңдылықтарына сүйенеді.

Сабақта дамыта оқыту технологияларын қолданудың негізгі әдістері:

- **Проблемалық сұрақтар мен жағдаяттар:** Оқушыларға дайын білімді берудің орнына, шешімі жоқ сияқты көрінетін немесе қарама-қайшылық тудыратын сұрақ қойылады. Олар өз бетінше дәлелдер іздеп, ой қорытындылауға үйренеді.
- **Деңгейлеп-саралау әдісі:** Оқу материалы әртүрлі қиындық деңгейлеріне (міндетті, алгоритмдік, эвристикалық және шығармашылық) бөлінеді. Әр оқушы өз қабілетіне қарай тапсырма таңдап, біртіндеп жоғары деңгейге көтеріледі.
- **Салыстыру және талдау әдісі:** Оқушылар түрлі құбылыстарды, ұғымдарды немесе мәтіндерді салыстыра отырып, олардың ерекшеліктерін өздері анықтайды. Бұл логика мен сыни ойлауды дамытады.
- **Топтық және жұптық жұмыс (Пікірталас):** Оқушылар шағын топтарда тақырыпты талқылайды, өз ойларын дәлелдейді және ортақ шешімге келеді. Бұл коммуникативті дағдыларды қалыптастырып, белсенділікті арттырады.
- **Зерттеу және жобалау әдісі:** Балалар шағын зерттеу жұмыстарын жүргізіп, өз идеяларын қорғайды. Бұл тәсіл алған теориялық білімді өмірмен ұштастыруға көмектеседі.

4. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) – интерактивті тақта, бейнематериалдар, мультимедиялық ойындар арқылы оқу процесін қызықты әрі тиімді ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

.

5. Денсаулық сақтау технологиялары – сергіту сәттері, қимылды ойындар, тыныс алу жаттығулары және саусақ гимнастикасы арқылы балалардың денсаулығын нығайтуға бағытталған.

1. **Денсаулық сақтау технологиясының мәні мен түсінігі**
   Денсаулық сақтау технологиялары – бұл денсаулықты сақтау, нығайту және қолдауға бағытталған әдістер, әдіс-тәсілдер жиынтығы. Олар балабақшадағы тәрбие мен білім беру үдерісінің ажырамас бөлігі ретінде балалардың салауатты өмір салтын қалыптастыруды көздейді. Технологиялардың негізгі мақсаты:

- Баланың дене бітімін нығайту;
- Салауатты өмір салтына дағдыландыру;
- Психологиялық тұрақтылықты қалыптастыру;
- Аурулардың алдын алу және иммунитетті көтеру;
- Оқуға және жаңа нәрсені үйренуге ынтаны арттыру.

Денсаулық сақтау технологиялары балалардың жас ерекшеліктеріне қарай қолданылады және оларды қолдану барысында балалардың физикалық, эмоционалдық және әлеуметтік денсаулығына назар аударылады.

2. **Балабақшада денсаулық сақтау технологиясын қолданудың маңызы**
   Балабақшада денсаулық сақтау технологияларын енгізу баланың дамуына тікелей әсер етеді. Мұндай технологиялардың арқасында балалардың денсаулық деңгейі артып, олардың өмір сүруге деген ынтасы жоғарылайды. Технологиялардың негізгі маңызын бірнеше аспектілерде ашуға болады:

Физикалық денсаулықты нығайту
Денсаулық сақтау технологиялары физикалық белсенділік пен жаттығуларға негізделеді. Балабақшадағы күнделікті қозғалыс жаттығулары, қимылды ойындар мен спорттық іс-шаралар балалардың бұлшық еттерін дамытып, ағза жүйелерінің жұмысын жақсартады. Бұл әдістер балаларды физикалық белсенділікке баулып, олардың иммунитетін нығайтады, сондай-ақ қан айналымы мен тыныс алу жүйелерінің дұрыс жұмыс істеуін қамтамасыз етеді.

Психоэмоционалды денсаулықты қолдау
Баланың психоэмоционалды жағдайы оның жалпы дамуына үлкен әсер етеді. Балабақшада денсаулық сақтау технологияларының құрамында психоэмоционалды қолдау да қарастырылған. Ойындар, шығармашылық іс-шаралар және ұжымдық жұмыс балалардың өз-өзіне сенімін арттырып, олардың эмоционалдық тепе-теңдігін сақтайды. Психоэмоционалды денсаулықты қолдау балалардың жаңа ортада өзін жайлы сезініп, дамуына мүмкіндік береді.

Аурулардың алдын алу
Балабақшадағы денсаулық сақтау технологияларының тағы бір маңызды аспектісі – балалардың ауруларының алдын алу. Бұл мақсатта дұрыс тамақтану, жеке гигиена

ережелерін сақтау, таза ауада серуендеу және физикалық белсенділікке басымдық беріледі. Балаларға салауатты өмір салтының мәнін түсіндіру арқылы олардың денсаулығына деген жауапкершілік сезімін қалыптастыруға

6. Монтессори әдістемесі – баланың өз бетінше әрекет етуіне, таңдау жасауына және жеке қарқынымен дамуына жағдай жасайды. Арнайы дамытушы материалдар қолданылады.

Монтессори әдісінің мақсаты:

Балаларды еркін тәрбиелеп, өмірге бейімдеу;

Өмірде өз мақсаты бар екенін қалыптастыру;

Балалардың өзінің үйреніп, өзін дамытуына жаңа мүмкіндіктер беру.

Монтессори ұстазының міндеті:

балаға өз жұмысын басқаруға көмектесу;

негізгі түстерді айыра білуге үйрету;

ұсақ мотористикаы дамыту;

алғашқы математикалық, ғарыштық түсініктерді қалыптастыру;

зейінін тұрақтандыру;

тәртіпке үйрету;

Монтессори бөлмесі 5 аймаққа бөлінген:

1.Сенсорлық аймақ.

2.Математика-лық аймақ.

3.Күнделікті өмір жаттығулары аймағы.

4.Тілдік аймақ.

5.Ғарыштық аймақ.

Монтессори методикасы: Бала өзінің қызығушылық саласын өзі таңдайды.

Ата – аналар мен педагогтар бұл үрдісте қараушы рөлін ойнайды, сезгіш және ықыласты болады,неге десе олар жас Зерттеушінің Түсіну үшін лайықты шарттар жасау керек. Біздің балабақшада баланың әртүрл іәрекет салалары тек қана балаларда емес, олардың ата–

аналар алдында үлкен танымалдығын білдіреді. Санау оқу, бөлу жәнет.б. сабақтарда тақырыптың презентациясы өтеді. Бұдан кейін бала өзі онымен жұмыс істеуге үйренеді, онымен қатар материалдың түсін,пішінін өзгерте алады. Жасалған материалды қолыңа алғың келе береді,өйткені ол өзі әрекет жасауға магнит сияқты тартады. Одан қалды ол қауіпсіз және онда зор потенциалы бар.

Әрине, біздің балабақшада балалар тек қана күнде жаңа материалмен таныса бермейді.Бізде балалардың қатысуларымен өте қызықтымерекелер болады.

Сөйтіп маңызды мәдени оқиғалар балардың жанынан өтіп кетпейді.Бірақ, еңбекпен сабақты сауықтан айыра алады: іске уақыт—сауыққа бірсағат. Айтар болсақ, балабақшада педагогтар өт етәжиребел іжәне«жаныптұрған»адамдар,олар үнемі бір жаңа нәрселерге үйреніп жатады, өздері әртүрлімерекелерд іойлап табады, балалармен жұмысты қызықты формалардажүргізеді.Монтессори формасымен оқи отыра,балалар өз ойын білдірусаласында барынша көп еркіндік алады, мектепке дайындық мерзімдіжеңіл өтеді. Олар онда үйлеріне барған сияқты. Ең бастысы, олар өздіктүрде білім алады, және олардың құмарлықтарын тоқтата алмайсың! Әрине, бұнда ең маңызды рөлді мұғалімдермен ата–аналар ойнайды, олар баланың ерекшілігін қабылдау үшін тілектестікАтмосфера жасауларықажет. Баланыңер екшілік қасиеттерін бастапқылыққа қойып нақты адамды

тәрбиелеуге болады.

Тәжірибелік жолмен іске асатын жаттығулар.ең алғашқы жылында балақозғалыс жасау үстінде жүреді.Онда сензитивтік периодтың даму жолықалыптасады.Алғашында қозғалысы онша болмағандықтан, моторлық жүйесін қосу үшін тәрбиенің негізіне үлеседі.Моторлық даму жеке-дара қозғалыс темпін құлшындыруға әсерін тигізеді.Оған қозғалыс жасау үшінтүрлі жаттығулар жасалады, өзіндік іс-әрекетке итермелейді.Бір сызықтың бойымен жүру тепе-тендік сақтауға итермелейді.Басқа да топтық жаттығулар балалар арасындағы қарым-қатынасты жақсартуға көмектеседі.Мысалы, рөлді койындар бір-бірін сыйлауға үйретеді.Жаттығуға арналған материал тәжірибе жасау барысында жас ерекшелігіне сай болу керек.Жаттығудың шарты түсінікті болу керек.

Нәтижесінде өзін-өзі тәрбиелеуге үйренеді.

Жаттығулардың негізгі мақсаты:баланы қоршаған ортаға деген жауапкершілік қасиеттерін қалыптастыру болып табылады.

Тәжірибелік жолмен іске асатын жаттығулардың түрлері:

1.Суды бір ыдыстан екінші ыдысқа құю.

2.Металды тазалау.

3.Кесілген гүлдерді күту жолдары.

4.Бір сызықтың бойымен жүру.

5.Тыныштандыру жаттығулары.

6.Қоғамдық өмірге қатысы бар жаттығулар.

Суды бір ыдыстан екінші ыдысқа құю

Керекті құралдар: поднос,шүберек,лейка

Мақсаты: Қозғалыс жүйесін дамыту,қоршаған әлем ішінде тепетендікті

сақтауға үйрету. Жас мөлшері 3жастағы балалар. Материалмен жұмыс жасау жолдары: лейка суға толтырылады. Мұғалім лейканы қолына алып жоғары көтереді. Ыдысқа суды құяды. Лейканы қайтадан үстел үстіне қойып,ыдыстағы суды қайтадан лейкаға құйды.Төгіліп қалған суды сүртіп отыру қажет.

Сезім мүшесін дамытаты материалдар: әр сезім мүшелерін дамытуды

ұсынады.Бұл материал арқылы заттардың көлемін, түсін, өлшемін,

дыбысын ажырата алады.Жеңілден ауырға көтеру ұғымы қолданылады.

Бала моторикасымен сенсорикасын жаттықтыру үшін материалды

қайталауға тура келеді. Материалды қолданған соң бала жоспарлау,дайындау, бір тапсырманы соңына дейін орындауға тырысады.Бірақ сабақ кезінде бала сол материалмен жұмыс жасау жолын толығымен таныс болу керек.Мұнда жұмыс барысында балаға сөз

беріледі.Тапсырманы орындай алмайтындарға қайтадан тағы бір сабақ өткізу керек. Алған білімін бекітіп, содан кейін жаңа сабақт өтілуі керек.

Сабақ 3 құрылымнан тұрады:

1. Көлемін анықтауға арналған материалдар;

2. Бір сызықтың бойымен жүру;

3. Тыныштандыру жаттығулары;

Сабақ балаға өзін-өзі танытуға талпындырады.

1.Көлемін анықтауға арналған материалдар:

Ойынның түрі «Қызғылт башня»

Керекті құралдар: «Қызғыл башня» 10 шаршыдан құралады (ауырағаш, қызғылттүс) шаршының мөлшері 1см-ден 10 –смге дейін барады.

Мақсаты: үлкен, кішкентай түсініктері қалыптасады.

Моторикасын дамытады. Жас мөлшері 3 жастағы балалар.

Материалмен жұмыс жасау жолдары:кілемнің үстінде шаршылар шашылып жатады.Тәрбиеші баланың алдына ең үлкен шаршыны қояды,

Ал бала сондай шаршыны сол шаршының үстіне қою керек.

1.Затты дұрыс атауға үйрету.

2.Заттың атына тауып бала сол затты алып келеді.табылады.